

Ó Chonamara go Nis

Ar an 25 Iúil 2011, ag a 3 a chlog ar maidin d'fhág mionbhus Conamara ag cur tús leis an turas fada chuig Oileán Leodhais. Togra a bhí eagraithe ag Pléaráca le tacaíocht ó "Cholmcille, Éirinn is Alba", chun an nasc a bunaíodh sa mbliain 2000 a chothú agus a fhorbairt.

As aerfort Bhéal Feirste go hInbhir Nis a chuamar agus as sin go Stornobhaigh, áit ar cuireadh fáilte Uí Cheallaigh romhainn. Ní raibh súil ar bith againn go mbeadh aon duine romhainn san aerfort, ach bhí seachtar nó ochtar as Nis ann. Bhí éadain nua le feiceál chomh maith le héadain a raibh sean-aithne againn orthu agus ní raibh sé i bhfad go raibh neart cainte agus cómhra eadrainn. Ón nóiméad sin san aerfort bhí muintir Nis in éineacht linn agus bhíomar mar aon grúpa amháin.

Chur sé iontas orainn cé chomh scioptha agus a d'imigh an tseachtain. Bhí an oiread sin imeachtaí ar siúl, idir ranganna Gaeilge agus Gáidhlice, damhsa, ceoil ar an ngiotár agus ar an mbosca ceoil agus scríbhneoireacht chruthaitheach. Chomh maith le siúlóid agus turas chultúrtha, thugamar cuairt ar seó talamhaíochta i Barvas áit a chuireamar seó ar bun agus chuireamar seó eile ar bun ar an oíche deireadh sa gClub Shóisialta do mhuintir Nis.

Bhí seisiún gach oíche chomh maith. Ní dhéarfainn go bhfaca an Beach House i Nis (ná na comharsain in aice leis) a leithéid de phléaráca riamh. Chuaigh an scéal chomh fada le Stornobhaigh fiú go raibh daoine ag damhsa ar an mbóthar i Nis! I Taigh Dhonnachaidh, thosaíodar ag damhsa ar na boird ach ní chuirfimid ainm ar cé bhí dá dhéanamh sin (ahem! Jayne agus Patricia!).

Bhí bairbiciú (nó B-B-Q) ar an Déardaoin agus mura raibh na boilg lán an tráthnóna sin, ní féidir iad a líonadh. Bhí cáca speisialta déanta le brat na hÉireann agus brat na hAlban air mar shiombail den nasc idir an dá chultúr.

Ní féidir ár ndóthain buíochais a ghlacadh leis na daoine i Nis. Thóg cuid acu am saor óna gcuid oibre le bheith inár dteannta agus bhí sé soiléir ó cé chomh maith agus a d'éirigh leis an gclár a bhí leagtha amach go raibh go leor réamhobair curtha isteach ann.

B'iontach an tseachtain a bhí ann. Ní raibh nóiméad i rith na seachtaine ar fad nach raibh duine éigin ag canadh amhráin nó ag damhsa. Fiú i lár an pháirc spraoi agus daoine ag gabháil suas agus anuas ar sleamháin bhí amhráin le cloisteáil agus go deimhin á gcumadh!

Tá súil againn nach mbeidh sé i bhfad go bhfeicimid ár gcairde i Nis arís. Tá buíochas mór ag dul do Cholmcille a mhaoinigh an tionscnamh seo agus d'Údarás na Gaeltachta a thug urraíocht dó. Freisin, tá buíochas ag dul do na daoine seo leanas:

Mary Anne Duff; Jayne NicLeoid; Catriona NicAoidh; Donnie MacLeid; Calum Murdo MacIlleathain; Murdo John MacChoinnich; Aggie Mhoireach; Marina Mhoireach; Nicola Mhoireasdan; Aonghas Greumach; Kenny Don MacIlleathain; Tormod Caimbeul, Annette Hire; Màiri Nic a' Ghobhainn; Hector MacIlleathain; Tida Caimbeul; Lyndsay NicDhòmhnaill; Martha Barrowman; Helen Anne Ross; Christina Marvin; Anna Mhoireasdan; Kate Mhoireasdan; Evelyn NicDhòmhnaill; Katie Mhoireach Katie Mary NicChoinnich; an foireann oibre i gCummun Eachdraith Nis agus an foireann oibre Taigh Dhonnachaidh a choinnigh bia agus deoch linn i rith na seachtaine.

Buíochas freisin do Jackie MacDonncha; Briocán Bairéad; Patricia Ní Fhátharta; PJ Sonáí Ó Conghaile; Mairín Ní Chonceannain; Erica Ní Ghriallais; Saoirse Ní Chualáin; Aoife Ní Chadhain; Bertie Ó Domhnaill; Aoife Ní Chonghaile; Aaron Ó Conghaile agus Cóilín Ó Coileáin.

Tapaidh leibh!

An grúpa as Conamara a thug cuairt ar Nis, mí Iúil 2011 agus na piobairí as Nis, Callum & Hector.

"I dtaobh an cheoil de, tá go leor de na poirt atá againne acusan ach go bhfuil beagáinín beag éagsulachta idir iad, ach ina dhiaidh sin fhéin go mbeadh fhios agat cineál go bhfuil – tá fhios agat féin cineál gaol acu lena chéile.

...na hamhráin atá acu féin freisin tá siad an-chosúil leis na hamhráin atá againne i dtaobh poirt a bheith istigh i lár báire ann agus rudaí ar an gcaoi sin."

- PJ Sonáí Ó Conghaile

"B'iontach an turas é seo anonn go hOileán Leodhais. Ón nóiméad a thángthamar amach den eitleán thall bhí muintir na háite romhainn agus bhí siad linn go dtí an lá a dtángthamar anall. Bhí sé ar nós a bheith sa mbaile. Tá go leor cosulachtaí idir muid agus iad, tá an chraic iontu agus tá ceol agus chuile shórt iontu.

B'iontach an lear imeachtaí a bhí ar bun acu i rith na seachtaine. Chuir siad go leor oibre isteach ann, go háirithe Mary Duff agus muintir Taigh Dhonnachaidh agus chuile dhuine acu agus b'iontach an deis dúinn a bheith in ann dul anonn ansin agus an nasc seo a choinneáil ag imeacht mar a bhí sé."

- Briocán Bairéad

"Rud a chuir iontas agus áthas orainn, an grúpa daoine óga a bhí in éineacht linn: chomh scioptha agus a mheasc siad leis na daoine óga i Nis.

...Agus muid ag caint aréir ag deireadh na hoíche faoi an gcultúr agus faoi an teanga, an rud is mó a chuir as dúinn uilig is dóigh ná go bhfuil sí agus go mbeidh sí ag séalú mura gheobhaidh sí cúnamh.

...ceapaim go bhfuil an nasc seo atá cruthaithe idir muintir Chonamara agus Nis fíor, fíor thábhachtach go deo agus dá bhféadfaí na turais a dhéanamh gach dara bliain, go rachfaimid anonn bliain agus go dtiocfadh siadsan anall an bhliain ina dhiaidh sin, bheadh an nasc sin i bhfad níos láidre. Tá nasc an-láidir cruthaithe againn féin le seachtain agus airímid anois mar dhream amháin le muintir Nis agus táim ag ceapadh de réir mar a bhí siad ag caint go n-airíonn siad féin an bealach céanna fúinne.

...Rud eile a chuir iontas agus áthas orm ná an dream óg a bhí linn ar an turas, chuile dhuine riamh acu, idir buachaillí agus cailíní, an chaoi ar mheasc siad agus ar chothaigh siad an nasc atá cruthaithe ag Pléaráca le roinnt blianta. Marach go bhfuil Pléaráca ann ar ndóigh ní bheadh muid ag feiceáil na háite ar chor ar bith, ní bheadh muid i Nis, ní bheadh aithne ar bith curtha againn orthu, ach tá anois. Tá muid an-bhródúil go deo as na daoine óga agus ba cheart go mbeidís féin bródúil as an méid atá déanta acu, mar chuir siad go leor leis an turas agus go deimhin b'iad na daoine óga, ba thábhachtaí sa rud seo uilig agus d'éirigh go maith leo, an chaoi ar mheasc siad le chéile agus an bród a bhí orthu ag labhairt a dteanga féin.

...Oscailt súil a bhí sa turas seo dúinn mar dhaoine fásta agus do na daoine óga a bhí in éineacht linn. Tá mé ag ceapadh go bhfacamar agus gur chuireamar eolas ar rudaí nach ndéanfaimid dearmad go brách orthu."

- Jackie MacDonncha

"Bhain mé an-sásamh as an turas go hAlbain le Pléaráca. Chas mé le daoine nua, bhí siad an-chineálta agus cóir liom. Bhí an-spraoi againn le chéile agus b'aoibhinn liom dul ann arís."

- Máirín Ní Chonceanainn

"Feicfear dom féin go raibh an turas go Leodhais an-mhaith. Bhí seisiúin againn chuile oíche Taigh Dhonnachaidh, sa Beach House agus sa hotel. Bhí an-chraic againn ag casadh le daoine eile."

- Bertie Ó Dómhnaill

"An rud is fearr a thaitin liom ná an damhsa ar an mbóthar agus ár gcairde nua. Bhí na daoine mar a chéile linne, bhí ceantar beag ann,

go leor talún. Bhreathnaigh sé cosúil le Conamara."

- Saoirse Ní Chualáin

"Bhí sé go maith. Suimiúil. Na ceardlanna damhsa agus ag foghlaim faoi chultúr Nis."

- Aoife Ní Chadhain

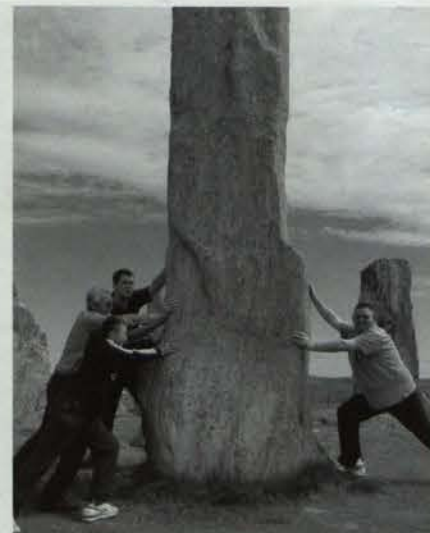
"Bhí sé an-mhaith. Bhí sé thar barr. Bhíomar ag déanamh go leor rudaí difriúla. An rud is fearr a thaitin liom ná na céilithe, bhí siad an-mhaith agus bhí muid ag casadh le daoine nua chuile lá. Bhí cuid de na damhsaí céilí an chosúil leis na damhsaí atá againne, ach bhí cuid acu níos deacra ná na cuid atá againne."

- Aoife Ní Chonghaile

"An rud is fearr a thaitin liom ná an damhsa ar an mbóthar agus an céilí agus bhí na daoine an-deas."

- Erica Ní Ghriallais

"Bhí go leor rudaí a thaitin linn ar oileán Leodhais. Bhí na daoine go

deas ann, bhí an áit go deas, bhí an bia go deas ann. An chaoi a raibh na daoine linn, bhí siad an-deas linn ar fad. Rinneamar go leor ann, is é an peaca nach raibh coicís ann againn. Sin é, slán abhaile. Tapaidh leibh!"

- Cóilín Ó Coileáin

"Rinneamar go leor rudaí ann ach rud amháin a thaitin go mór liom ná an seanchas atá san áit agus an ceardlann giotair agus an ceardlann bosca ceoil. Daoine deasa atá ar an oileán. Tá go leor oidhreacht le feiceáil ar an oileán."

- Aaron Ó Conghaile

Castar na Daoine ar a Chéile ach ní Chastar na Cnoic

Clann Thomáis Shadhbh Ó hAllúráin as an Rosdubh, Ros Muc agus Neainí Tom Hynes as Snábó ag caint le Meta Uí Mháille.

Ó d'imigh an chéad duine acu ar imirce i 1948 ní raibh an cúigear deirfiúr seo ar fad in éineacht go dtí gur eagraigh siad a teacht le chéile agus saoire a chaitheamh in éineacht lena ndeirfiúr Máire i Ros Muc i 2009.

Bhí siad ag rá gur mhaith lena n-athair go rachfadh siad go Meiriceá, mar gur cheap sé go mbeadh saol níos éasca agus níos fearr acu ann. Bhí sé féin tamall i Meiriceá. Go Ceanada a chuaigh sé ar dtús áit ar chaith sé bliain sul má d'éirigh leis dul isteach go Meiriceá agus ba go Chicago a chuaigh sé.

Sarah Thomáis Shadhbh nó Sarah Casey

Mise an chéad duine den chlann a d'fhág an baile le dul ar imirce i 1948. Sé'n chaoi ar chuir m'aintín Julia litir abhaile ag rá go dtabharfadh sí duine againn anonn, agus piocadh mise.

Chuaigh mé go Meiriceá in Aibreán 1948, ní raibh mé baileach scór bliana. Chuaigh mé go Gaillimh ar an mbus, ar thraein go Luimneach agus as sin go Cobh. Ní raibh aon duine in éineacht liom ach casadh dream orm i gCóbh a bhí freisin ag dul ar an mbád. B'fhéidir go raibh imní orm, ach bhí fhios agam go gcaitheadh mé imeacht agus go gcaithfinn a bheith láidir. Bhí mé dó nó trí de laethanta i gCóbh, sul má chuaigh muid ar an

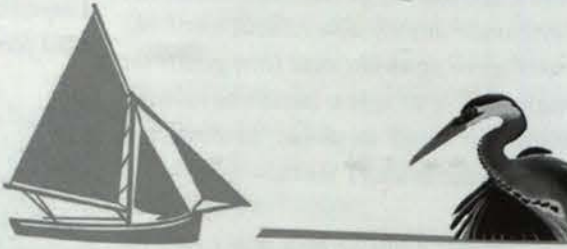

Clann Thomáis Shadhbh
Ar chúl: Nóra, Bab agus Annie
Chun tosaigh: Sarah & Máire

mbád, bád de chuid an *Cunard Line*. Ansin chaith muid seachtain ar an bhfarraige, bhí mé tinn agus an chuid eile a bhí ar an mbád freisin. Landáil muid i *New York* ag a sé a chlog maidin Satharn. Bhí comharsan as an mbaile romham, Máirín Thomáis Mháirín, agus d'fhan mé leosan sna Bronx an oíche sin. Chuaigh mé ag an Aifreann ar maidin lá arna mháireach agus ansin fuair mé an traein go Chicago. Chaith mé an oíche ar fad ar an traein. Nuair a shroich mé *Chicago* bhí m'aintín ag fanacht liom. Ní raibh fhios agam cé hí féin ach bhí pictiúr agam di. Chuaigh mé abhaile in éineacht leí. Buíochas le Dia rinne mé an bealach. Tháinig na comharsain agus cairde thart ag an teach agus bhí an-lá againn. Ní bhfuair mé ró-dheacair é béarla a phiocadh suas, bhí tú ag éisteacht leis chuile lá agus césmoite den chéad chupla lá, ní raibh mé i bhfad á phiocadh suas. Dúirt m'aintín nach mbeadh orm dul ag obair go ceann scaithimh, mí nó mar sin. An rud is mó a ndearna mé iontas de, bhíodh chuile dhuine ag caitheamh hataí galánta a mbíodh bláthanna orthu. An chéad Domhnach a ndeachaigh mé féin ag an Aifreann bhí hata orm féin a raibh bláthanna air. Le comhlacht priondála a chuaigh mé ag obair ar dtús. I gcaitheamh an lae, i mo sheasamh ansin a bhínn ag an inneall priondála, bhí sé crua ar na

Sally Uí Ghiobúin (iníon Mháire) & Briocán Bairéad
(garmhac Mháire)

TIGH CHADHAIN

BAR & BISTRO

CILL CHIARÁIN — CONAMARA — IRELAND

Guíonn muintir agus foireann Uí Chadhain gach rath ar Fhéile Phléaráca 2011 - Go mairfidh sibh an céad!